

ČARNOGURSKÝ|ULC PRO BONO

5/2012

1. PRÁVNÁ ÚPRAVA SUSEDSKÝCH VZŤAHOV

Susedské právo tvorí súhrn právnych noriem upravujúcich právne vzťahy, ktoré vznikajú predovšetkým medzi vlastníkami susediacich nehnuteľností. Môže sa jednať aj o vlastníkov huteľných vecí, ale musí byť zachovaná miestna súvislosť, na základe ktorej môže výkonom vlastníckych práv dôjsť k neoprávneným zásahom do chránených práv inej osoby.

2. DEDIČSKÉ KONANIE

So smrťou fyzickej osoby právna úprava spája zánik niektorých práv a povinností zomretého a prechod ďalších práv a povinností na iné subjekty. Zanikajú tie práva a povinnosti, ktoré majú osobnú povahu a sú neodlučiteľne viazané s osobou nositeľa, napr. osobnostné práva, iné práva ako napr. práva z nájmu bytu prechádzajú na právnych nástupcov. Ostatné práva prechádzajú na dediča z titulu dedenia.

3. PRÁVO NA BOLESTNÉ A NA NÁHRADU ZA SŤAŽENIE SPOLOČENSKÉHO UPLATNENIA

Náhrada za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia patrí k najčastejšie uplatňovaným úrazovým dávkam. Podmienkou uplatnenia uvedenej náhrady je poškodenie na zdraví, jeho liečenie alebo odstraňovanie jeho následkov.

4. ZODPOVEDNOSŤ ZA ŠKODU PODĽA OBČIANSKEHO A OBCHODNÉHO PRÁVA

V uvedenom článku sa venujeme všeobecnej úprave zodpovednosti za škodu v zmysle zákona č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník a zákona č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník. Podmienky uplatnenia náhrady škody môžu byť dôležité už pri samotnom rozhodnutí subjektov, či si zvolia občianskoprávnu alebo obchodnoprávnu úpravu. Aj z uvedeného dôvodu Vám ponúkame informácie o predmetných úpravách a aj o tom, ako navzájom súvisia.

5. EXEKUČNÉ KONANIE

Finálnou fázou vymáhania pohľadávok je exekučné konanie, ktoré jednotlivými zákonom špecifikovanými postupmi umožňuje dosiahnuť uspokojenie oprávneného, spravidla veriteľa. Exekučné konanie neslúži len na vymożenie peňažných pohľadávok, ale upravuje aj postupy v prípade nepeňažných pohľadávok, a to napr. rozdelením vecí. Ako bude súdny exekútor postupovať v prípade, keď mu príde návrh na začatie exekúcie, Vás oboznámime v tomto článku.

6. ZRUŠENIE A ZÁNİK SPOLOČNOSTI

Právnická osoba sa zrušuje dohodou, uplynutím doby alebo splnením účelu, na ktorý bola zriadená. Podmienky a spôsoby zrušenia a zániku spoločnosti upravuje zákon č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník, v ust. § 69 a nasl. Je rozdiel, či dochádza pri zrušení k likvidácii spoločnosti alebo nie. V prípade, ak je nutná likvidácia, spoločnosť do nej vstupuje ku dňu svojho zrušenia. Po dobu likvidácie sa používa obchodné meno spoločnosti s dodatkom „v likvidácii“.

PRÁVNÁ ÚPRAVA SUSEDSKÝCH VZŤAHOV

Subjekty susedského práva Subjektami susedského práva môžu byť fyzické osoby, právnické osoby a štát. Štát môže byť subjektom susedského práva len ako účastník občianskoprávného vzťahu. Subjektami susedských vzťahov za určitých okolností okrem vlastníkov nehnuteľností môžu byť aj vlastníci hnutel'ného majetku, napr. vlastníci bezprostredne vedľa seba zaparkovaných motorových vozidiel.

Právna úprava susedského práva Úprava susedských vzťahov je zakotvená najmä v ustanovení **§ 127 zákona č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník** v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Uvedené ustanovenie upravuje povinnosť vlastníkovi veci zdržať sa všetkého, čím by **nad mieru primeranú pomerom obťažoval iného**, alebo čím by **vážne ohrozoval výkon jeho práv**, hovoríme tu o obťažovaní iného a vážnom ohrozovaní výkonu práv iného. Obťažovanie iného nesmie presiahnuť mieru primeranú pomerom. Musí ísť o taký zásah, ktorý nie je spojený s bežným užívaním veci. **Zásahy spojené s bežným užívaním** nehnuteľných, resp. hnutel'ných vecí **sú susedia povinní strpieť**. Na rozdiel od obťažovania na naplnenie skutkovej podstaty vážneho ohrozovania výkonu práv iného sa nevyžaduje splnenie podmienky zásahu prekračujúceho mieru primeranú pomerom. Ďalším rozdielom medzi obťažovaním a vážnym ohrozovaním je skutočnosť, že obťažovanie nebráni výkonu práva, ale ho robí obťažnejším, pričom vážne ohrozovanie sa týka priamo výkonu práva, resp. jeho existencie.

Zásahy do susedských práv možno rozdeliť do 3 skupín, a to **(1)** ohrozenie susedovej stavby alebo pozemku, **(2)** imisie a rušenie pokojného výkonu vlastníckeho práva a **(3)** odstránenie previsov a podrastov.

Ohrozenie susedovej stavby alebo pozemku Porušenie zákazu **ohroziť susedovu stavbu alebo pozemok** spočíva v úprave pozemku alebo stavby na ňom zriadenej bez dostatočných opatrení na upevnenie stavby alebo pozemku. Zákaz spočíva v činnosti, ktorá môže spôsobiť

napr. pohyb, prípadne zosuv pôdy. Ak osoba upravujúca pozemok alebo stavbu odmietne vykonať opatrenia na upevnenie, susedovi vznikne oprávnenie vykonať vhodné opatrenia, pričom má právo na náhradu účelne vynaložených nákladov. Ak v dôsledku činnosti suseda dôjde nielen k ohrozeniu, ale aj ku škode, je ten, ktorému vznikla škoda, oprávnený aj na **náhradu škody**.

Ďalšou formou zasahovania do vlastníckeho práva sú **imisie**. Vlastník veci nesmie nad mieru primeranú pomerom obťažovať susedov **hlukom, prachom, popolčekom, dymom, plynmi, parami, pachmi, pevnými a tekutými odpadmi, svetlom, tienением a vibráciami**. Ochrana sa vlastníkovi veci poskytuje len vtedy, ak sa jedná o zásah nad mieru primeranú pomerom. Vychádza sa pritom z miestnych pomerov, dennej doby, ročného obdobia a pod.

Obťažovanie hlukom sa v praxi chápe široko a poskytuje sa aj nájomcom bytov proti nadmernému hluku z iných bytov. Pri posúdení, či je obťažovanie nad mieru primeranú pomerom, sa vychádza z intenzity hluku, či sa jedná o opakovaný hluk alebo jednorazový, skúma sa tiež dôvod hlučnosti a či sa jedná o úmyselné rušenie. Maximálna intenzita hluku je upravená pre jednotlivé prostredia **Vyhláškou Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 549/2007 Z. z.**, ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí. Pri obťažovaní hlukom je dôležitá tiež skutočnosť, či niekto vytvára hluk činnosťou, ktorú vykonáva pre seba alebo pre iných. Ak niekto vykonáva činnosť ako rezanie dreva cirkulárkou a vykonáva ju pre seba, pričom dodržiava primeranosť, napr. nepili drevo počas celého dňa pracovného pokoja, môže sa jednáť o vytváranie hluku primeranú pomerom. Ak by však mal neustále zapnutú cirkulárku alebo rezal drevo neustále pre iných, môže sa jednáť o obťažovanie

Imisie

nad primeranú mieru. Hluk môžu vytvárať tiež rôzne rozhlasové, televízne a iné zvukové zariadenia, rôzne poľnohospodárske zariadenia alebo ťažké stroje.

Obťažovanie šírením prachu, popolčeka, dymu, plynov a pár môže predstavovať problém najmä v prípade domovej výstavby v blízkosti tovární, čističiek vôd alebo cementární. Pri posudzovaní zásahu do práv vlastníka vecí treba obdobne ako pri hluku posudzovať, či sa jedná o zásah nad mieru primeranú pomerom. Mnohokrát sa stáva, že obťažovanie uvedenými imisiami je spojené aj s porušením právnych predpisov z oblasti životného prostredia.

Pri **obťažovaní pachmi** berieme v úvahu viaceré okolnosti, a to miesto vzniku pachu, jeho intenzitu, či sa jedná o trvalý alebo dočasný pach. Dočasným stavom môže byť napr. úprava pozemku susedom, pri ktorom sa vykonávajú aj zásahy do žumpy. Pokiaľ je so zásahom spojené dočasné vytváranie pachu, nemusí sa ešte jednať o neprimerané obťažovanie. V mnohých prípadoch by sa dalo predísť susedským sporom, ak by si susedia zistili dôvody obťažovania a snažili sa vzniknutú situáciu vyriešiť **vzájomným dohovorom**.

brániť v medziach tzv. nutnej obrany alebo krajnej núdze. Ak pritom spôsobí chovateľovi zvierat škodu alebo zvieru usmrtí, nebude za spôsobenú škodu zodpovedať.

Prerastajúce vetvy a korene stromov je sused oprávnený odstraňovať za podmienky dodržania zásady neprekročenia miery primeranej pomerom. Pri posúdení miery zásahu sa prihliada najmä na vegetačnú dobu stromu a na následky odstránenia koreňov alebo konárov.

Súd môže po zistení stanoviska stavebného úradu rozhodnúť, že vlastník pozemku je povinný **pozemok oplotiť**. Podmienkou je v zmysle ustanovenia **§ 127 ods. 2** Občianskeho zákonníka potreba oplotenia a skutočnosť, že oplotenie nebráni účelnému využívaniu pozemkov a stavieb. Posúdenie potreby oplotenia pozemku musí vychádzať z polohy pozemku, jeho využívania, susedských vzťahov a pod. **Účelom zriadenia plotu je zamedziť obťažovaniu suseda**, prípadne predchádzať hroziacim škodám. Preto je súd povinný skúmať, či dochádza, respektíve v minulosti už dochádzalo, k obťažovaniu alebo či hrozí škoda. Po zriadení oplotenia je za oplotenie zodpovedný ten, kto ho zriadil.

Vlastnícke právo k nehnuteľnosti možno za určitých okolností obmedziť. Napríklad vlastník susediaceho pozemku má povinnosť umožniť **na nevyhnutnú dobu a v nevyhnutnej miere vstup na svoje pozemky, prípadne na stavby** na nich stojace, pokiaľ to nevyhnutne vyžaduje údržba a obhospodarovanie susediacich pozemkov a stavieb. Môže ísť o prípady, keď je potrebné opraviť stenu domu alebo plot a nie je to možné vykonať bez vstupu na susedov pozemok. Ak pri zdržiavaní sa na susedovom pozemku vznikne škoda, je ju povinný ju nahradiť ten, kto ju spôsobil.

Osoba, ktorú nad mieru primeranú pomerom obťažuje alebo vážne ohrozuje výkon jeho práv sused výkonom jeho vlastníckeho práva, má niekoľko možností ochrany. Môže sa obrátiť na **polícajný zbor alebo na miestnu políciu, obec**, alebo sa môže **domáhať súdnej ochrany**. Na Policajný zbor alebo miestnu políciu sa môže obrátiť vtedy, ak

Oplotenie pozemku

Právo vstupu na susediaci pozemok

Ochrana pred zásahom do vlastníckych práv

Vnikanie chovaných zvierat na pozemok a odstraňovanie koreňov a vetiev

Pokojný výkon vlastníckeho práva možno rušiť **nezabránením vnikania chovaných zvierat na susediaci pozemok alebo nešetrným odstraňovaním koreňov stromov alebo vetiev** prerastajúcich zo susedného pozemku, alebo ich odstraňovaním v nevhodnej ročnej dobe. Chovateľ zvierat je povinný zabrániť vnikaniu chovaných zvierat na susediaci pozemok. Z ust. § 127 Občianskeho zákonníka možno vyvodiť, že sa jedná o **opakované vnikanie zvierat** na susediaci pozemok, pričom na porušenie uvedenej povinnosti sa nevyžaduje spôsobenie škody. Vlastník pozemku, ktorému vnikli na pozemok zvieratá, nie je oprávnený zvieratá zraniť alebo zabiť. Musí postupovať v súlade s dobrými mravmi a zvieru môže vyhnáť zo svojho pozemku. Je oprávnený tiež vykonať také opatrenia, aby zvieratá nevnikli na jeho pozemok, napr. oplotiť pozemok. Ak zvieru zaútočí na vlastníka susediaceho pozemku, ten je oprávnený sa

sused svojim konaním spáchal priestupok alebo trestný čin. Najčastejšími priestupkami je rušenie nočného klúdu (priestupok podľa ustanovenia § 47 ods. 1 písm. b) zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch), rôzne schválnosti alebo iné hrubé správanie (priestupok podľa ustanovenia § 49 zákona č. 372/1990 Zb. o priestupkoch). Ďalšou možnosťou riešenia susedských vzťahov je obrátenie sa na obec. Jedná sa najmä o prípady imisií. Obec môže nezákonný zásah predbežne zakázať, alebo môže uložiť, aby bol obnovený predošlý stav. Obťažovaná oso-

ba tiež môže **podat' na súd žalobu**, v ktorej uvedie konkrétne konanie, ktorým je obťažovaný alebo je obmedzované jeho právo a navrhne, aby súd vlastníko- vi veci uložil **povinnosť zdržať sa neoprávneného zásahu**. Ak aj napriek vykonateľnému rozsudku vlastník neprestane s neoprávneným zásahom, môže sa obťažovaná osoba obrátiť na exekútora. Ak hrozí vážne nebezpečenstvo škody, súd môže uložiť povinnosť vykonať vhodné a primerané opatrenie na odvrátenie hroziacej škody.

DEDIČSKÉ KONANIE

Právna úprava dedenia

Hmotnoprávna úprava dedičského práva je obsiahnutá v zákone č. **40/1964 Zb.**, Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“). Procesnoprávnu stránku upravuje zákon č. **99/1963 Zb.** Občiansky súdny poriadok v platnom znení (ďalej len „OSP“).

Dediť možno buď **zo zákona** a/alebo **zo závetu**. Pri posudzovaní titulu dedenia má **prednosť dedenie zo závetu**. Pokiaľ závet nezahŕňa celé dedičstvo, resp. absentuje úplne, postupuje sa dedením zo zákona. Ak poručiteľ nezanechá závet a nemá žiadnych dedičov, dedičstvo ako odúmrť pripadne štátu.

Podmienkou nadobudnutia dedičstva je **dedičská spôsobilosť osoby**, ktorá má dediť. Fyzická osoba sa stáva dedičsky nespôsobilou, ak sa dopustila úmyselného trestného činu proti poručiteľovi, jeho manželovi, deťom alebo rodičom alebo zavrhnutia hodného konania proti prejavu poručiteľovej poslednej vôle. Ak však poručiteľ dedičovi uvedený čin odpustí, dedič sa opätovne stáva oprávneným a spôsobilým dedičom.

V prípade, ak sa poručiteľ rozhodne zanechať závet, zákon mu ustanovuje povinné základné náležitosti. Každý závet musí byť datovaný a podpísaný. **Závet** môže poručiteľ **(1)** napísať vlastnou rukou (**holografný závet**), **(2)** alebo ho zriadiť v inej písomnej forme za účasti svedkov (**alografný závet**), alebo **(3)** vo forme **notárskej zápisnice**. Závet sú-

časne musí obsahovať výslovnú vôľu poručiteľa zriadiť závet, musí mať písomnú formu a musí obsahovať deň, mesiac a rok jeho vyhotovenia. Pri vlastnoručnom záвете je podmienkou aj podpis poručiteľa, pri holografnom záвете musia byť súčasne prítomní dvaja svedkovia, pred ktorými poručiteľ závet podpíše.

Ďalšou podmienkou závetu je rešpektovanie tzv. neopomenuteľných dedičov. **Neopomenuteľní dedičia** predstavujú poručiteľových potomkov, ktorým aj v záвете musí byť stanovené dedičstvo vo výške najmenej ich podielu vyplývajúceho zo zákona, pri plnoletých dedičov polovice uvedeného podielu. Ak v záвете nie sú podiely neopomenuteľných dedičov upravené v uvedenej výške, je v uvedenej časti závet neplatný.

Závet sa zruší neskorším platným závetom, ak popri ňom nemôže obstať. Môže sa jednať napr. o situáciu, ak obidva záveti sa týkajú toho istého predmetu dedičstva. Ak však úprava majetkových pomerov v obidvoch závetoch nekoliduje, zostávajú v platnosti obidva záveti. Zrušenie závetu nastáva tiež **odvolaním závetu**, ktoré musí spĺňať formálne náležitosti potrebné pre závet, alebo samotným **zničením listiny**, na ktorej bol závet napísaný.

Poručiteľ má právo neopomenuteľného dediča vydediť. Materiálnou podmienkou vydedenia je niektorý zo zákonných dôvodov podľa ust. **§ 469a ods. 1**

Vydedenie

Občianskeho zákonníka. Poručiteľ môže potomka vydediť, ak (1) v rozpore s dobrými mravmi neposkytol poručiteľovi potrebnú pomoc v chorobe, v starobe alebo v iných závažných prípadoch, (2) o poručiteľa trvalo neprejavuje opravdivý záujem, ktorý by ako potomok mal prejavovať, (3) bol odsúdený pre úmyselný trestný čin na trest odňatia slobody v trvaní najmenej jedného roka, alebo (4) trvalo vedie neusporiadaný život. Okrem materiálnej podmienky musí vydedenie spĺňať aj formálnu podmienku, teda vyhotovenie listiny o vydedení. Listina o vydedení môže byť vyhotovená ako samostatná listina alebo môže byť súčasťou závetu, pričom musí obsahovať zákonný dôvod vydedenia. Poručiteľ môže neopomenuteľného dediča vydediť úplne alebo čiastočne, čo musí uviesť v listine o vydedení.

Dedenie zo zákona Ak poručiteľ nezanechal závet, nastupuje dedenie zo zákona. Dediť možno v štyroch dedičských skupinách. Nasledujúca dedičská skupina je k predchádzajúcej skupine vo vzťahu subsidiarity, to znamená, že osoby z nasledujúcej skupiny môžu dediť, len ak nededia dediči v predchádzajúcej skupine.

Prvú dedičskú skupinu tvoria deti a pozostalý manžel poručiteľa, každý dedí rovnakým dielom. V tejto súvislosti treba uviesť, že smrťou manžela zaniká bezpodielové spoluvlastníctvo manželov a predmetom dedičstva sa stáva iba majetok, ktorý patril poručiteľovi po vyporiadaní bezpodielového spoluvlastníctva manželov. Ak nededí poručiteľov potomok, napr. z dôvodu jeho smrti, ale zanechal vlastných potomkov, dedia v prvej skupine jeho podiel oni. Deti, prípadne vnuci poručiteľa môžu v prvej skupine dediť aj samostatne, pokiaľ nededí manžel poručiteľa. Manžel poručiteľa samostatne v prvej skupine nededí. Ak by mala nastať taká situácia, dedí sa podľa druhej skupiny. V druhej dedičskej skupine dedí manžel, poručiteľovi rodičia a osoby, ktoré žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a starali sa o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní na výživu poručiteľa. Dedičia druhej skupiny dedia rovnakým die-

lom, manžel najmenej polovicu dedičstva, pričom z druhej skupiny môže samostatne dediť len manžel poručiteľa alebo rodičia poručiteľa. Tretiu dedičskú skupinu tvoria poručiteľovi súrodenci a osoby, ktoré žili s poručiteľom najmenej po dobu jedného roka pred jeho smrťou v spoločnej domácnosti a starali sa o spoločnú domácnosť alebo boli odkázaní na výživu poručiteľa. Každý z dedičov tretej skupiny môže dediť aj samostatne. Ak nededí nikto z tretej skupiny dedia dedičia zo štvrtej dedičskej skupiny, teda prarodičia (starí rodičia) poručiteľa.

Dedič má právo dedičstvo odmietnuť. Dedičstvo môže odmietnuť ústnym vyhlásením na súde alebo písomným vyhlásením zaslaným súdu alebo notárovi ako súdnemu komisárovi, a to do jedného mesiaca odo dňa, keď bol súdom o práve dedičstvo odmietnuť a o následkoch odmietnutia upovedomený. Uvedená lehota je hmotnoprávnou lehotou, ktorú môže súd z dôležitých dôvodov predĺžiť, ale len vtedy, ak lehota ešte neuplynula. Po uplynutí lehoty nemôže dedič dedičstvo odmietnuť. Dedičstvo nemožno odmietnuť s podmienkou alebo len sčasti. Vyhlásenie o odmietnutí dedičstva nemožno odvolať.

Odmietnutie dedičstva

Konanie o dedičstve začína príslušný súd po oznámení matriky o úmrtí poručiteľa, inak súd začne konanie aj bez návrhu, len čo sa dozvie, že niekto zomrel alebo bol vyhlásený za mŕtveho. Príslušný súd následne poverí príslušného notára ako súdneho komisára vedením konania o dedičstve. Notár so súhlasom účastníkov konania vydá osvedčenie o dedičstve, ak (1) dedičstvo nadobudol jediný dedič, (2) dedičstvo, ktoré nenadobudol žiadny dedič, pripadlo štátu, (3) dedičia sa vyporiadali medzi sebou dohodou, alebo (4) dedičia uzavreli s veriteľmi poručiteľa dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov. Účastník konania môže do 15 dní od prevzatia osvedčenia o dedičstve požiadať súd o pokračovanie v konaní o dedičstve, včas podanou žiadosťou stráca osvedčenie o dedičstve platnosť a súd pokračuje v konaní. Ak žiadosť o pokračovanie v konaní nebola podaná včas alebo nebola vôbec podaná, tak osvedčenie o dedičstve nadobudne

Konanie o dedičstve

účinky právoplatného uznesenia o dedičstve.

Ak **notár nevydá osvedčenie o dedičstve**, predloží vec súdu na vydanie uznesenia o dedičstve. Súd konanie **zastaví**, keď poručiteľ nezanechal majetok. Ak poručiteľ zanechal majetok nepatrnej hodnoty, môže ho súd vydať tomu, kto sa postaral o pohreb a konanie zastaví. Ak to vyžaduje všeobecný záujem alebo dôležitý záujem účastníkov konania, súd aj bez návrhu vykoná **bezodkladné opatrenia**, najmä zabezpečí dedičstvo, zverí veci osobnej potreby manželovi poručiteľa alebo inému členovi domácnosti, postará sa o predaj vecí, ktoré nemožno uschovať bez nebezpečenstva škody alebo nepomerných nákladov, prípadne ustanoví správcu dedičstva. Konanie o dedičstve súd ukončí vydaním **uznesenia o dedičstve**. Súd v uznesení o dedičstve (1) potvrdí nadobudnutie dedičstva jedinému dedičovi, (2) potvrdí, že dedičstvo, ktoré nenadobudol

žiadny dedič, pripadlo štátu, (3) schváli dohodu o vyporiadaní dedičstva alebo dohodu o prenechaní predĺženého dedičstva na úhradu dlhov, (4) potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov, ak medzi účastníkmi nedôjde k dohode, alebo vykoná vyporiadanie medzi dedičmi a rozhodne o tom, čo ktorý z dedičov nadobudol dedičstvo, alebo (5) neschváli dohodu o vyporiadaní dedičstva a potvrdí nadobudnutie dedičstva podľa dedičských podielov alebo vykoná vyporiadanie medzi dedičmi a rozhodne o tom, čo ktorý z dedičov nadobudol. **Nadobudnutím právoplatnosti uznesenia** o dedičstve je konanie ukončené. Ak sa po právoplatnosti uznesenia o dedičstve alebo po vydaní osvedčenia o dedičstve objaví nejaký poručiteľov majetok alebo aj dlh, súd na návrh vykoná o majetku konanie o dedičstve. Konanie o dedičstve sa však nevykoná, ak sa objaví iba **dlh poručiteľa**.

PRÁVO NA BOLESTNÉ A NA NÁHRADU ZA SŤAŽENIE SPOLOČENSKÉHO UPLATNENIA

Úprava náhrady za bolesť a za sťaženie spoločenského uplatnenia (ďalej len „náhrada“) je zakotvená v **zákone č. 437/2004 Z. z. o náhrade za bolesť** a o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 437/2004 Z. z.“).

Vymedzenie základných pojmov

Vymedzenie základných pojmov je upravené v ustanovení **§ 2** predmetného zákona č. 437/2004 Z. z. **Bolesť** je definovaná ako ujma spôsobená poškodením na zdraví, jeho liečením alebo odstraňovaním jeho následkov. **Sťaženie spoločenského uplatnenia** je definované ako stav v súvislosti s poškodením na zdraví, ktoré má preukázateľne nepriaznivé následky pre životné úkony poškodeného, na uspokojovanie jeho životných a spoločenských potrieb alebo na plnenie jeho spoločenských úloh. **Poškodením na zdraví** rozumieme poškodenie zdravia spôsobené úrazom, chorobou z povolania alebo iným poškodením na zdraví.

Náhradu poskytuje osoba povinná podľa osobitných predpisov (ďalej len „poskytovateľ náhrady“), napr. sa môže jednať o Sociálnu poisťovňu pri pracovných úrazoch, o komerčnú poisťovňu pri dopravných nehodách alebo o fyzickú osobu, ktorá je povinná poskytnúť náhradu podľa ustanovenia **§ 444 zákona č. 40/1964 Zb.**, Občiansky zákonník v platnom znení. Podľa posledne menovaného ustanovenia sa pri škode na zdraví jednorazovo odškodňujú bolesti poškodeného a sťaženie jeho spoločenského uplatnenia.

Ak si poškodený poškodenie na zdraví **spôsobil sám**, má nárok na bolestné len vtedy, ak je poistený v komerčnej poisťovni. Zamestnanec alebo fyzická osoba podľa ustanovenia **§ 17 odseku 2** zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), má nárok na náhradu, ak utrpela **pracovný úraz** alebo

sa u nej zistila **choroba z povolania**. Osobou v zmysle ustanovenia § 17 odseku 2 zákona č. 461/2003 Z. z. je (1) žiak strednej a vysokej školy, (2) dobrovoľný hasič, (3) člen banskej záchrannej služby, (4) osoba pomáhajúca pri mimoriadnych udalostiach, (5) dobrovoľný zdravotník Slovenského červeného kríža a (6) dobrovoľný záchranár Horskej záchrannej služby. Zamestnanec a uvedené osoby môžu žiadať o náhradu v **Sociálnej poisťovni**. Ak si poškodený spôsobil ujmu sám, nie je úrazovo poistený, nie je zamestnancom a ani nespadá pod kategóriu osôb upravených ustanovením § 17 odseku 2 zákona č. 461/2003 Z. z., **nemá nárok na náhradu**.

Nárok na náhradu za ujmu spôsobenú tretou osobou

Ak ujmu spôsobila poškodenému **tretia osoba**, má poškodený právo obrátiť sa na príslušný orgán, ktorý je oprávnený spôsobiť ujmu vyšetriť, napr. bezpečnostný technik, Policajný zbor alebo Úrad pre dohľad na zdravotnou starostlivosťou. Po vyšetrení spôsobenej ujmy a miery zavinenia sa poškodený obráti na ošetrojúceho lekára, ktorý vypracuje lekárskeho posudok. Ak bola ujma spôsobená v súvislosti s dopravnou nehodou, poškodený sa môže obrátiť na **komerčnú poisťovňu** osoby, ktorá ujmu spôsobila. V iných prípadoch sa s nárokom na náhradu poškodený môže **obrátiť na súd**, alebo sa s osobou, ktorá ujmu spôsobila, **dohodne mimosúdne**.

Lekársky posudok

Podmienkou úspešného uplatnenia náhrady u poskytovateľa náhrady je vypracovanie **lekárskeho posudku** s bodovým ohodnotením bolesti alebo sťaženia spoločenského uplatnenia. Vzor lekárskeho posudku tvorí **prílohu č. 2 zákona č. 437/2004 Z. z.** Lekársky posudok spracúva posudzujúci lekár a vydáva zdravotnícke zariadenie, ktorého posudzujúci lekár posudok vypracoval. O vydanie lekárskeho posudku môže požiadať poškodený. Ak dá poškodený súhlas, o vydanie lekárskeho posudku môže žiadať aj fyzická osoba alebo právnická osoba, ktorá za poškodenie na zdraví zodpovedá, alebo poskytovateľ náhrady. Lekársky posudok musí podľa ustanovenia § 8 zákona č. 437/2004 Z. z. obsahovať (1) meno, priezvisko, dátum narodenia, adresu trvalého pobytu alebo prechodného pobytu a povolanie po-

škodeného, (2) dátum vzniku poškodenia na zdraví; ak ide o chorobu z povolania, dátum priznania choroby z povolania, (3) miesto, kde vzniklo poškodenie na zdraví, (4) čísla položiek, podľa ktorých sa hodnotila bolesť a sťaženie spoločenského uplatnenia, (5) určenie diagnózy, (6) hodnotenie v bodoch a zdôvodnenie a (7) celkový počet bodov. Z lekárskeho posudku musí byť zrejmé, na základe akých skutočností posudzujúci lekár dospel k celkovému počtu bodov.

Lekársky posudok sa vydáva **písomne** a doručuje sa poškodenému, osobe, ktorej dal poškodený súhlas žiadať o lekárskeho posudok a posudzujúcemu lekárovi. Lekársky posudok sa vydáva **po ustálení zdravotného stavu** poškodeného. Ak ide o sťaženie spoločenského uplatnenia, lekárskeho posudok sa vydáva spravidla až po uplynutí jedného roka od poškodenia na zdraví. Ak vzniknú dôvodné pochybnosti o správnom hodnotení v lekárskom posudku, môžu osoby oprávnené žiadať o vydanie lekárskeho posudku požiadať o **vydanie znaleckého posudku**. Posudzujúci lekár je povinný ohodnotiť nárok na náhradu za bolesť podľa sadzieb ustanovených v prílohe č. 1 v I. a III. časti zákona č. 437/2004 Z. z., alebo nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia podľa sadzieb ustanovených v prílohe č. 1 v II. a IV. časti zákona č. 437/2004 Z. z. Pri hodnotení nároku na náhradu posudzujúci lekár postupuje podľa zásad upravených ustanovením § 9 a § 10 zákona č. 437/2004 Z. z. Podľa uvedených zásad môže posudzujúci lekár **zvýšiť ohodnotenie až na dvojnásobok** sadzby uvedenej v prílohe č. 1 zákona č. 437/2004 Z. z.

Výška náhrady je ustanovením § 5 ods. 2 zákona č. 437/2004 Z. z. určená sumou **2 % z priemernej mesačnej mzdy** zamestnanca v hospodárstve Slovenskej republiky zistenej Štatistickým úradom Slovenskej republiky za kalendárny rok predchádzajúci roku, v ktorom vznikol nárok na náhradu za jeden bod a výsledná suma sa zaokrúhli na najbližšie celé euro smerom nahor. Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky **každoročne do 31. mája ustanovuje výšku náhrady opatrením** vyhláseným v Zbier-

Určenie výšky náhrady

ke zákonov Slovenskej republiky. Na rok 2012 je opatrením Ministerstva zdravotníctva Slovenskej republiky č. 3266-OL-2012 ustanovená náhrada **za jeden bod vo výške 15,72 Eura**. V prípadoch hodných osobitného zreteľa, akým je uznanie invalidity, môže náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia súd **zvýšiť najviac o 50 %**.

Dohoda o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia

Poskytovateľ náhrady a poškodený môžu uzatvoriť **dohodu o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia**, a to aj nad výšku náhrady ustanovenej zákonom č. 437/2004 Z. z., najviac však

zvýšenú o 50 %. Ak sa jedná o náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia z povinného zmluvného **poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla**, dohodu s poškodeným môže uzatvoriť poisťovateľ alebo Slovenská kancelária poisťovateľov. Dohoda o náhrade za sťaženie spoločenského uplatnenia musí mať **písomnú formu**. Ak poškodený podal návrh na uzatvorenie dohody a do troch mesiacov od jeho podania sa dohoda neuzatvorila a neuspokojili sa jeho nároky, môže **uplatniť nárok na náhradu na súde**.

ZODPOVEDNOSŤ ZA ŠKODU PODĽA OBČIANSKEHO A OBCHODNÉHO PRÁVA

Zákon č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Občiansky zákonník“) v ust. § 415 upravuje **všeobecnú preventívnu povinnosť** každého počínať si tak, aby nedochádzalo ku škodám na zdraví, na majetku, na prírode a životnom prostredí. Uvedená úprava sa vzťahuje tak na občianskoprávne, ako aj na obchodnoprávne vzťahy. Ak už škoda vznikne, je potrebné vedieť, aké nároky z danej situácie tomu - ktorému subjektu vznikajú.

V Občianskom zákonníku sú upravené **osobitné druhy zodpovednosti**, ktoré sa aplikujú aj na zodpovednosť podnikateľov, a to zodpovednosť za škodu spôsobenú inému prevádzkovou činnosťou, zodpovednosť za škodu spôsobenú prevádzkou dopravných prostriedkov, zodpovednosť za škodu spôsobenú na vnesených alebo odložených veciach a pod. Na obchodnoprávne vzťahy sa aplikujú taktiež ustanovenia o povinnosti predchádzať škodám v zmysle § 415 až 418 Občianskeho zákonníka, ako sme spomenuli vyššie. Čo sa týka **všeobecnej úpravy** zodpovednosti za škodu podľa § 420 Občianskeho zákonníka, jeho použitie na obchodnoprávne vzťahy prichádza do úvahy len vtedy, ak subjekt obchodného záväzkového vzťahu **poruší povinnosť stanovenú v právnom predpi-**

se inom, ako v zákone č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“).

Čo rozumieme pod pojmom **škoda**. Všeobecne ňou možno označiť **majetkovú ujmu vyjadriteľnú v peniazoch**. Prejavuje sa ako **skutočná škoda a ušlý zisk**. Ak škodu spôsobí viac škodcov, **zodpovedajú za ňu spoločne a nerozdielne**. V odôvodnených prípadoch môže súd rozhodnúť, že tí, ktorí škodu spôsobili, za ňu zodpovedajú podľa svojej účasti na spôsobení škody.

Zodpovednosť za škodu v občianskom práve môže byť založená **na objektívnom i subjektívnom princípe**. V prípade subjektívneho princípu sa vyžaduje existencia zavinenia a pripúšťa sa **exkulpácia**, t.j. zbavenie sa zodpovednosti vyvinením, napr. podľa ust. § 420 ods. 3 Občianskeho zákonníka sa zodpovednosť zbaví ten, kto preukáže, že škodu nezavinil. V prípade zodpovednosti založenej na objektívnom princípe hovoríme o zodpovednosti za náhodu, resp. zodpovednosti za riziko. **Objektívnej zodpovednosti** je možné **sa zbaviť** liberáciou za podmienok presne stanovených zákonom, napr. podľa ust. § 420a ods. 3 Občianskeho zákonníka sa zodpovednosti ten, kto ju spôsobil, zbaví, len ak pre-

**Objektívna
a subjektívna
zodpovednosť**

ukáže, že škoda bola spôsobená neodvratiteľnou udalosťou nemajúcou pôvod v prevádzke alebo vlastným konaním poškodeného.

Ust. § 420 Občianskeho zákonníka predstavuje **všeobecnú úpravu zodpovednosti za škodu** v občianskom práve. V zmysle uvedeného každý zodpovedá za škodu, ktorú spôsobil. Subjektami zodpovednosti za škodu sú tak **fyzické, ako aj právnické osoby**. Taktiež platí, že **škoda je spôsobená právnickou alebo fyzickou osobou**, keď bola spôsobená pri ich činnosti **tými, ktorých na túto činnosť použili**. Uvedené osoby samy za škodu takto spôsobenú podľa Občianskeho zákonníka nezodpovedajú. Jedná sa o prípad zodpovednosti lekárov pracujúcich v zdravotníckych zariadeniach, ako sme Vás informovali v **bulletine Čarnogurský ULC PRO BONO Špeciál - Zodpovednosť lekárov**.

Náhrada škody

Pokiaľ dôjde k vzniku škody, uhrádza sa **skutočná škoda a ušlý zisk**. Ak je to v konkrétnom prípade účelné, môže dôjsť k navráteniu do pôvodného stavu, inak sa škoda nahrádza v peniazoch. Ak vznikne v nemajetkovej sfére, účelom nápravy nie je poskytnúť poškodenému náhradu peňažného ekvivalentu, ale spravodlivé zmiernenie, satisfakciu. Pri porušení alebo ohrození **práva duševného vlastníctva** sa uhrádza **aj nemajetková ujma v peniazoch**, ak by sa priznanie iného zadostučinenia, najmä ospravedlnenie alebo zverejnenie rozsudku súdu na náklady osoby, ktorá porušila alebo ohrozila právo duševného vlastníctva, nezdalo postačujúce.

Pri ujme na zdraví či živote poškodenému vzniká v zmysle ust. § 444 a nasl. Občianskeho zákonníka osobitný komplex oprávnení na jej náhradu, a to **(1)** náhrada za stratu na zárobku, **(2)** náhrada za stratu na dôchodku, **(3)** jednorazové vyrovnanie, **(4)** náhrada účelných nákladov spojených s liečením, **(5)** náhrada primeraných nákladov pohrebu a pozostalostná úrazová renta.

V občianskom práve je možné uplatniť **moderáciu**, t.j. zníženie náhrady škody, avšak len v prípadoch hodných osobitného zreteľa. Ust. § 450 Občianskeho

zákonníka priznáva súdu právo náhradu škody v osobitných prípadoch znížiť. Berie pritom do úvahy najmä skutočnosť, ako ku vzniku škody došlo, ako aj na osobné a majetkové pomery fyzickej osoby, ktorá ju spôsobila. Prihliada súčasne aj na pomery fyzickej osoby, ktorá bola poškodená. **Zníženie nemožno vykonať, ak ide o škodu spôsobenú úmyselne**. Inštitút moderácie v obchodnom práve nie je možné využiť.

Zodpovednosť za škodu je v Obchodnom zákonníku upravená len **ako zodpovednosť za porušenie povinnosti zo záväzku**. Zodpovednosť za škodu je v obchodnom práve koncipovaná ako objektívna zodpovednosť, to znamená zavinenie sa nevyžaduje. Z objektívnej obchodnoprávnej zodpovednosti za škodu je možné sa liberovať. Liberačné dôvody Obchodný zákonník označuje ako okolnosti vylučujúce zodpovednosť. Za takú okolnosť sa považuje prekážka, ktorá nastala nezávisle od vôle povinnej strany a bráni jej v splnení jej povinnosti, ak nemožno rozumne predpokladať, že by povinná strana uvedenú prekážku alebo jej následky odvrátila alebo prekonala, a ďalej, že by v čase vzniku záväzku túto prekážku predvídala. **Zodpovednosť ale nevylučuje** prekážka, ktorá vznikla až v čase, keď povinná strana bola v omeškaní s plnením svojej povinnosti, alebo vznikla z jej hospodárskych pomerov. Účinky vylučujúce zodpovednosť sú obmedzené na dobu trvania prekážky, s ktorou sú dané účinky spojené.

Dlžník svoje povinnosti zo záväzku spravidla plní sám. Pokiaľ to nevylučujú ustanovenia upravujúce jednotlivý typ zmluvy, môže plniť aj **prostredníctvom tretej osoby**. Ak dlžník plní svoj záväzok pomocou inej osoby, zodpovedá tak, akoby záväzok plnil sám. To znamená, že **dlžník zodpovedá za škodu spôsobenú tretou, poverenou, osobou**. Dlžník nebude zodpovedať len v tom prípade, ak okolnosti vylučujúce zodpovednosti sú u neho a zároveň sú aj u tretej osoby (osoby, ktorej sa plnenie zverilo). Ak sa povinný, teda dlžník, zodpovednosti liberáciou nezbaví, môže si náhradu škody následne uplatniť u tretej osoby.

Obchodnoprávna zodpovednosť

Naopak, poškodenej strane **nevznikne nárok na náhradu škody**, ak nesplnenie povinností povinnej strany bolo spôsobené **konaním poškodenej strany** alebo **nedostatkom súčinnosti**, na ktorú bola poškodená strana povinná.

Notifikácia Obchodný zákonník pre stranu porušujúcu povinnosť upravuje tzv. **notifikačnú povinnosť**, t.j. povinnosť podať poškodenému správu bez zbytočného odkladu, že na strane povinného sú prekážky, ktoré bránia alebo budú brániť v plnení povinnosti a o dôsledkoch uvedenej skutočnosti. Pokiaľ notifikačná povinnosť nebude splnená, alebo oprávnenej strane správa nedôjde včas, vzniká jej súčasne právo na náhradu škody spôsobenej včasným neinformovaním.

Na rozdiel od občianskoprávnej úpravy, Obchodný zákonník v ust. § 379

upravuje, že sa **nenahrádza škoda**, ktorá prevyšuje škodu, ktorú povinná strana v čase vzniku záväzkového vzťahu ako možný dôsledok porušenia svojej povinnosti predvídala alebo ktorú bolo možné predvídať s prihliadnutím na skutočnosti, ktoré v uvedenom čase povinná strana poznala alebo mala poznať pri obvyklej starostlivosti. Obchodný zákonník za škodu považuje aj ujmu, ktorá poškodenej strane vznikla tým, že musela vynaložiť **náklady v dôsledku porušenia povinností druhej strany**.

Nahrádza sa **skutočná škoda a ušlý zisk**. Namiesto ušlého zisku však v obchodných vzťahoch poškodený môže požadovať náhradu zisku dosahovaného spravidla v poctivom obchodnom styku za podmienok obdobných podmienkam porušenej zmluvy v okruhu podnikania, v ktorom podniká, to znamená **obvyklý zisk**.

EXEKUČNÉ KONANIE

Pokiaľ ani právoplatné rozhodnutie súdu či iný exekučný titul povinného nedonúti splniť si svoj vykonateľný záväzok, najčastejšie uhradiť určitú finančnú čiastku, obracia sa oprávnený na súdneho exekútora, aby jeho pohľadávku vymohol. Proces exekúcie upravuje zákon č. 233/1995 Z. z. o súdnych exekútoroch a exekučnej činnosti v platnom znení (ďalej len „Exekučný poriadok“).

Návrh na vykonanie exekúcie Exekučné konanie **sa začína na návrh**, ktorý oprávnený zasiela súdnemu exekútorovi. Výber exekútora nespadá pod presne vymedzenú príslušnosť a preto je na oprávnenom, na koho sa obráti. Ak sa oprávnený súčasne **obráti na viacerých exekútorov** v tej istej veci, exekúciu vykoná ten, **ktorému súd udelí poverenie**. Termín začatia exekúcie je dôležitý z hľadiska zabránenia vykonávania viacerých exekúcií na ten istý predmet. Ako vyplýva z ust. § 36 ods. 4 Exekučného poriadku, ak sa v priebehu exekučného konania zistí, že vec alebo časť majetku je súčasne predmetom viacerých exekúcií, prednosť má exekúcia, ktorá začala skôr.

Návrh na vykonanie exekúcie podáva oprávnený. Z jeho návrhu musí byť

zrejmé, ktorému exekútorovi smeruje, kto ho robí, akej veci sa týka a musí byť datovaný a podpísaný. Exekúovať možno len na základe **exekučného titulu**, ktorým je spravidla právoplatné **vykonateľné rozhodnutie súdu**, ktoré zaväzuje k povinnosti alebo postihuje majetok. Okrem neho ním môžu byť aj iné rozhodnutia, napr. rozhodnutia orgánov Európskej únie, notárske zápisnice, ktoré obsahujú právny záväzok, je v nich označená oprávnená a povinná osoba, predmet a čas plnenia, právny dôvod a povinná osoba priamo v notárskej zápisnici udelila súhlas s jej vykonateľnosťou, platobné výmery či výkazy nedoplatkov vo veciach daní a poplatkov, vykonateľné rozhodnutia a výkazy o nedoplatkoch vo veciach sociálneho zabezpečenia, sociálneho poistenia, starobného dôchodkového sporenia a vo veciach verejného zdravotného poistenia a pod. Taxatívne zoznam exekučných titulov vymenováva **§ 41** Exekučného poriadku.

Po tom, ako súd udelí exekútorovi poverenie, môže začať vykonávať exekúciu. Exekúcie sa vykonávajú **v poradí** podľa času **doručenia návrhov** exekútorovi, t.j. najskôr vykoná exekúciu, kto-

rej dokonalý návrh na vykonanie mu bol doručený skôr.

Upovedomenie o začatí exekúcie

Po tom, ako súdneho exekútora súd poverí na vykonanie exekúcie, zašle povinnému i oprávnenému upovedomenie o začatí exekúcie (ďalej len „upovedomenie“), v ktorom upovedomí oba uvedené subjekty o začatí exekúcie, prípadne o spôsobe jej vykonania a o predbežných trovách. Povinnému sa v upovedomení uloží **(1) uspokojiť pohľadávku** alebo podať do 14 dní od doručenia upovedomenia voči nemu **námietky**, **(2) zákaz nakladať so svojím majetkom**, ktorý podlieha exekúcii na účely uspokojenia pohľadávky oprávneného, jej príslušenstva a trov exekúcie.

Upovedomenie sa doručuje tak oprávnenému, ako aj povinnému **do vlastných rúk**. Ako skonštatoval Ústavný súd SR, **nedoručenie** upovedomenia o začatí exekúcie oprávnenému a povinnému do vlastných rúk môže mať za následok **porušenie základného práva na spravodlivé súdne konanie** zaručené čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

V prípade, ak sa povinný rozhodne voči upovedomeniu podať **námietky**, je povinný ich vzniesť u príslušného exekútora **v lehote 14 dní** od doručenia upovedomenia. Námietky je možné vzniesť v tom prípade, ak po vzniku exekučného titulu nastali okolnosti, ktoré spôsobili zánik vymáhaného nároku alebo bránia jeho vymáhateľnosti, prípadne existujú iné dôvody, pre ktoré je exekúcia neprípustná. Námietky **musia byť odôvodnené**. Na dodatočne uvedené dôvody podania námietok nebude súd prihliadať. Námietky sa vznášajú u príslušného exekútora, **rozhoduje o nich** však exekučný **súd**. Na rozhodnutie má 60 dní. Ak súd námietkam vyhovie, zákon pripúšťa voči takému rozhodnutiu podať odvolanie. Po tom, ako rozhodnutie, ktorým sa námietkam vyhovel, nadobudne právoplatnosť, súd **exekúciu zastaví**.

Ak nedôjde k zastaveniu exekúcie, resp. voči upovedomeniu nebolí námietky vôbec podané, vydá exekútor tzv. **exekučný príkaz**. Exekučný príkaz predsta-

vuje **príkaz na vykonanie exekúcie** niektorým **zo spôsobov** upravených Exekučným poriadkom, a to **(1)** zrážkami zo mzdy a z iných príjmov, **(2)** prikázaním pohľadávky, **(3)** predajom hnuťelných vecí, **(4)** predajom nehnuteľnosti, **(5)** predajom podniku, **(6)** predajom cenných papierov, **(7)** príkazom na zadržanie vodičského preukazu. Uvedené spôsoby sa využijú v prípade vymáhania peňažnej pohľadávky. Ak je predmetom exekúcie nepeňažné plnenie, možno exekúciu vykonať **(1)** vypratáním, **(2)** odobratím alebo zničením veci na náklady povinného, **(3)** rozdelením spoločnej veci a **(4)** uskutočnením prác a výkonov.

Je potrebné si uvedomiť, **v akom rozsahu je možné exekúciu vykonať**. Aby nedošlo k porušeniu iných práv povinného, resp. neobmedzenému zásahu do jeho práv, Exekučný poriadok striktné v ust. § 61b vymedzuje rozsah exekúcie. Podľa neho možno exekúciu vykonať **len v rozsahu pohľadávky vyplývajúcej z exekučného titulu, jej príslušenstva a trov exekúcie**. Z uvedenej zásady existuje **výnimka**, a to v prípade exekúcie predajom hnuťelnej veci, ktorá sa nedá rozdeliť, alebo predajom nehnuteľnosti za súčasného splnenia podmienky, že povinný nemá dostatok iného majetku, z ktorého by pohľadávku oprávneného bolo možné uspokojiť.

Exekúciou **nemožno postihnúť veci alebo práva**, ktoré exekúcii nepodliehajú alebo sú z nej vylúčené, alebo na ktoré je exekúcia neprípustná. Exekúcií napr. nepodliehajú veci, ktorých predaj je podľa osobitných predpisov zakázaný. Exekúcia sa nemôže týkať vecí, ktoré povinný nevyhnutne potrebuje na uspokojovanie hmotných potrieb seba alebo svojej rodiny, napr. bežných súčastí odevov, snubného prsteňa, obrúčky, študijnej literatúry, hotovosti do sumy 99,58 Eura a pod.

V priebehu exekúcie môžu nastať skutočnosti, na základe ktorých **súd výkon exekúcie odloží**, prípadne **exekúciu ako takú zastaví**. Zastavením exekúcie konanie končí. Súd môže **povoliť odklad exekúcie na návrh povinného**, a to v prípade, ak sa bez svojej viny **ocitol** prechodne **v takom postavení**, že neodklad-

Odklad a zastavenie exekúcie

ná exekúcia by pre neho alebo príslušníkov jeho rodiny mohla mať **obzvlášť nepriaznivé následky**. Odkladom exekúcie v uvedenom prípade nemôže byť oprávnený vážne poškodený. Na návrh povinného súd môže exekúciu odložiť aj v tom prípade, ak **cudzie rozhodnutie** bolo v štáte, v ktorom bolo vydané, **napadnuté opravným prostriedkom**, a to až do právoplatnosti predmetného rozhodnutia. Ak by neodkladná exekúcia **mohla zabrániť povinnému poskytovať alebo zabezpečovať zdravotnú starostlivosť**, na jeho návrh môže súd exekúciu odložiť. **Aj bez návrhu** súd rozhodne o odklade výkonu exekúcie v prípade, ak je možné očakávať, že **exekúcia bude zastavená**. Odklad exekúcie z tých istých dôvodov nemôže byť povolený opakovane.

Počas exekúcie môže povinný navrhnuť **vypracovanie splátkového kalendára** a vymáhanú pohľadávku splácať postupne. Dohoda sa uzatvára u exekútora, ktorý si vopred vyžiada súhlas oprávneného. Počas plnenia písomnej dohody exekútor v exekúcii nepokračuje.

K zastaveniu exekúcie dochádza v prípade, ak **(1)** sa exekúcia začala a rozhodnutie sa dosiaľ nestalo vykonateľným, **(2)** rozhodnutie, ktoré je podkladom exekúcie, bolo zrušené alebo sa stalo neúčinným, **(3)** exekúcia postihuje veci alebo práva, ktoré sú z exekúcie vylúčené alebo jej nepodliehajú, **(4)** zastavenie navrhol ten, kto navrhol jej vykonanie, **(5)** exekúcia postihuje vec, na ktorú má právo nepripúšťajúce exekúciu iný subjekt, **(6)** po vydaní rozhodnutia zaniklo právo ním priznané, **(7)** majetok povinného nestačí ani na úhradu trov exekúcie, **(8)** súd exekúciu vyhlásil za neprípustnú, pretože je tu iný dôvod, pre ktorý ju nemožno vykonať, **(9)** oprávnený nezaplatil súdny poplatok za vydanie poverenia na vykonanie exekúcie, **alebo (10)** pri exekúcii predajom zálohu zaniklo záložné právo a oprávnený bol záložným veriteľom.

V exekučnom konaní **neplatí zásada restitutio in integrum**, to znamená, že navrátenie do pôvodného stavu je vylúčené.

ZRUŠENIE A ZÁNİK SPOLOČNOSTI

K zrušeniu spoločnosti dochádza z rôznych dôvodov, či už na základe vôle spoločníkov smerujúcej k zániku spoločnosti ako takej, alebo jej zlúčeniu, splynutiu s inou spoločnosťou, alebo rozdeleniu. **Zrušenie spoločnosti zlúčením, splynutím alebo rozdelením** označujeme ako zrušenie spoločnosti bez likvidácie. Má charakter dobrovoľného zrušenia. Majetok spoločnosti prechádza do inej spoločnosti a preto jeho likvidácia nebude nutná.

Splynutie, zlúčenie a rozdelenie spoločnosti

Pri splynutí, zlúčení alebo rozdelení spoločnosti sa vyžaduje, aby zanikajúca spoločnosť spravidla mala rovnakú právnu formu ako spoločnosť, na ktorú prechádza jej imanie (ďalej len „nástupnícka spoločnosť“). Na splynutie alebo zlúčenie spoločností sa vyžaduje **schválenie návrhu zmluvy** o splynutí alebo zmluvy o zlúčení spoločností. Na rozdelenie spoločnosti sa vyžaduje **schválenie projektu rozdelenia** spoločností. Projekt rozdelenia musí obsahovať

presný popis a určenie častí obchodného majetku a záväzkov zanikajúcej spoločnosti, ktoré prechádzajú na jednotlivé nástupnícke spoločnosti, a pravidlá rozdelenia podielov jednotlivých nástupníckych spoločností medzi spoločníkov.

Spoločníci spoločnosti zanikajúcej splynutím, zlúčením alebo rozdelením sa jej zánikom stávajú **spoločníkmi nástupníckej spoločnosti**, ak zákon neustanovuje alebo zmluva o splynutí spoločností alebo zmluva o zlúčení spoločností neurčuje inak.

Medzi splynutím a zlúčením spoločností zákon vidí základný rozdiel spočívajúci v charaktere nástupníckej spoločnosti. **Zlúčením** dochádza k zániku **jednej alebo viacerých spoločností**, ktorých imanie prechádza na inú **už existujúcu spoločnosť**. Naopak, **splynutím** zanikajú **dve alebo viaceré spoločnosti** a na ich miesto nastupuje **novozaložená**

spoločnosť, ktorá vystupuje ako právny nástupca zanikajúcich spoločností.

Rozdelením spoločnosti jej imanie prechádza na buď viaceré už existujúce spoločnosti, alebo na viaceré novozałożené spoločnosti, ktoré sa tým stávajú jej právnym nástupcom. V prípade rozdelenia spoločnosti nedochádza k univerzálnej sukcesii do práv a povinností zanikajúcej spoločnosti, nakoľko obchodné imanie rozdeľovanej spoločnosti sa štiepi a prechádza na viaceré subjekty. Každá z nástupníckych spoločností ručí za záväzky, ktoré prešli rozdelením zo zaniknutej spoločnosti na ostatné spoločnosti **celým svojím majetkom**. Na splnenie záväzku sú nástupnícke spoločnosti zaviazané spoločne a nerozdielne. Ak v rozhodnutí o rozdelení nebude určené, na ktorú spoločnosť určité časť obchodného majetku prechádza, prechádza uvedená časť majetku do podielového spoluvlastníctva všetkých nástupníckych spoločností. Podiely nástupníckych spoločností sa určujú pomerom, v akom na ne prešlo čisté obchodné imanie zaniknutej spoločnosti.

Účinky zrušenia spoločnosti

V zmysle ust. § 69a zákona č. 513/1991 Zb., Obchodný zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len „Obchodný zákonník“) nastávajú **účinky splynutia, zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti jeho zápisom do obchodného registra**. Zápisom do obchodného registra (1) prechádza imanie zanikajúcich spoločností na nástupnícku spoločnosť, (2) spoločníci zanikajúcich spoločností sa stávajú spoločníkmi nástupníckej spoločnosti, (3) spoločnosti zanikajúce splynutím, zlúčením alebo rozdelením zanikajú a (4) pri splynutí alebo rozdelení vznikajú nástupnícke spoločnosti. V obchodnom registri sa vykoná výmaz zanikajúcej spoločnosti a zápis spoločností **vzniknutých splynutím alebo rozdelením k tomu istému dňu**. Výmaz zanikajúcej spoločnosti a zápis **zlúčenia alebo rozdelenia spoločnosti** zlúčením pri nástupníckej spoločnosti sa vykoná **k tomu istému dňu**.

K zlúčeniu alebo splynutiu spoločnosti však nedochádza len medzi subjektami slovenského práva, ale i medzi zahraničnými spoločnosťami navzájom. **Cezhraničné zlúčenie alebo splynutie spo-**

ločností je upravené v ust. § 69aa Obchodného zákonníka. Rozumie sa ním zlúčenie alebo splynutie jednej alebo viacerých slovenských zúčastnených spoločností s jednou alebo viacerými zahraničnými zúčastnenými spoločnosťami. Obdobne ako pri splynutí a zlúčení čisto slovenských spoločností, platí i v prípade cezhraničných fúzií **požiadavka obdobnej právnej formy** zúčastnenej a nástupníckej spoločnosti. Ako vyplýva zo **smernice Európskeho parlamentu a Rady č. 2005/56/ES** je cezhraničné zlúčenie alebo splynutie možné len medzi spoločnosťami takých právnych noriem, ktoré sa môžu podieľať na zlúčení alebo splynutí podľa vnútroštátneho práva dotknutých členských štátov. Z uvedeného vyplýva, že zanikajúca spoločnosť v dôsledku splynutia alebo zlúčenia a nástupnícka spoločnosť musia mať rovnakú právnu formu. Výnimkou je **fúzia akciovej spoločnosti a spoločnosti s ručením obmedzeným** pod podmienkou, že nástupníckou spoločnosťou bude akciová spoločnosť.

Ako vyplýva z ust. § 20a zákona č. 40/1964 Zb., Občiansky zákonník v platnom znení, pred zánikom právnickej osoby sa vyžaduje jej likvidácia, pokiaľ jej celé imanie nenadobudol právny nástupca alebo osobitný zákon neustanovuje inak. **Likvidácia** je procesom **vyporiadania aktív a pasív** právnickej osoby a usporiadania jej majetkových pomerov. Ak celé imanie spoločnosti pri zrušení neprechádza na právneho nástupcu, vykonáva sa likvidácia. Zápis likvidácie do obchodného registra má len deklaratórny charakter. **Do likvidácie spoločnosť vstupuje ku dňu svojho zrušenia** a po dobu likvidácie používa svoje obchodné meno s dodatkom „v likvidácii“.

Likvidáciu vykonáva štatutárny orgán ako **likvidátor**. Pokiaľ nie je štatutárny orgán ustanovený, alebo nemá ustanoveného žiadneho člena, alebo ak likvidátor nie je vymenovaný bez zbytočného odkladu, vymenuje likvidátora súd. **Ustanovením za likvidátora** na neho prechádza právomoc štatutárneho orgánu **konat' vo veciach likvidácie**. Súd môže vymenovať za likvidátora niektorého zo spoločníkov alebo štatutárny orgán, alebo člena štatutárneho orgánu

Likvidácia spoločnosti

aj bez jeho súhlasu. Ak nemožno ustanoviť likvidátora vyššie uvedeným spôsobom, súd likvidátora vymenuje z osôb zapísaných do zoznamu správcov.

Likvidátor v mene spoločnosti robí len úkony smerujúce k likvidácii spoločnosti. Všetkým známym veriteľom **oznami vstup spoločnosti do likvidácie**. Súčasne zverejňuje informáciu, že spoločnosť vstúpila do likvidácie s výzvou, aby veritelia spoločnosti, ako aj iné osoby a orgány, ktoré sú tým dotknuté, **prihlásili svoje pohľadávky**, prípadne iné práva v lehote najmenej troch mesiacov.

Ku dňu vstupu do likvidácie likvidátor zostavuje **likvidačnú účtovnú súvahu**. Z likvidačnej účtovnej súvahy zisťuje, či je spoločnosť predĺžená. Prehľad o imaní spoločnosti zasiela spoločníkovi, ktorý si oň požiada.

Účtovná závierka a likvidačný zostatok

Ku dňu skončenia likvidácie zostaví likvidátor **účtovnú závierku** a predloží ju spoločníkom alebo orgánu spoločnosti, ktorý je oprávnený rozhodovať o zrušení spoločnosti na schválenie spolu s **konečnou správou o priebehu likvidácie** a návrhom na rozdelenie majetkového zostatku, ktorý vyplynie z likvidácie, tzv. **likvidačný zostatok**, medzi spoločníkov.

Likvidátor je oprávnený **zvolať valné zhromaždenie spoločnosti** na účel predloženia účtovnej závierky, konečnej správy a návrhu na rozdelenie likvidač-

ného zostatku. Na schválenie konečnej správy o priebehu likvidácie a návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku sa vyžaduje **taká istá väčšina, ako na zrušenie spoločnosti**. Na rozhodnutie o zrušení verejnej obchodnej spoločnosti a komanditnej spoločnosti je potrebný súhlas všetkých spoločníkov, pokiaľ spoločenská zmluva neupravuje inak. Pri spoločnosti s ručením obmedzeným je nutný súhlas dvoch tretín všetkých spoločníkov, ak spoločenská zmluva nevyžaduje vyšší súhlas. Na zrušenie akciovej spoločnosti je to dvojtretinová väčšina hlasov všetkých prítomných akcionárov, pokiaľ stanovy neurčia vyšší počet súhlasných hlasov.

Ak sa napriek opakovanej výzve likvidátora ku konečnej správe a návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku nevyjadrí stanovený počet spoločníkov alebo nerozhodne príslušný orgán, účtovná závierka, konečná správa a návrh na rozdelenie zostatku sa budú považovať za **schválené uplynutím lehoty jedného mesiaca** odo dňa doručenia opakovanej výzvy spoločníkom, alebo odo dňa zasadnutia príslušného orgánu. Likvidátor **uloží likvidačný zostatok do úschovy** a tým sa likvidácia považuje za **skončenú**.

Do 90 dní po schválení účtovnej závierky, konečnej správy o priebehu likvidácie a návrhu na rozdelenie likvidačného zostatku podá likvidátor registrovému súdu **návrh na výmaz spoločnosti z obchodného registra**.

ČARNOGURSKÝ | ULC

LAW FIRM

Bratislava - Slovensko	Brescia - Taliansko
Tvarožkova 5, P.O. Box 21	Via Val Giudicarie 4
814 99 Bratislava, Slovensko	251 23 Brescia, Taliansko
Tel.: +421-2-5720 1717	Tel.: +39-030-221 932 33
Fax: +421-2-5720 1777	Fax: +39-030-221 932 02
Skype: ulcbratislava	Skype: ulcbrescia
E-mail: office@ulclegal.com	E-mail: brescia@ulclegal.com

Kyjev - Ukrajina
172 Gorkogo St., Suite 1316
031 50 Kyjev, Ukrajina
Tel.: +380-44-521 21 10
Fax: +380-44-529 17 32
Skype: ulckyyiv
E-mail: kyiv@ulclegal.com

www.ulclegal.com

Informácie uvedené v bulletine Čarnogurský ULC PRO BONO nie sú poskytovaním právnych rád. Nemožno z neho odvodzovať žiadne práva a povinnosti. Materiál obsiahnutý v tomto dokumente je informatívnej povahy a aplikácia vyššie uvedených informácií bude vždy špecifická v závislosti od konkrétnych okolností prípadu. Z uvedených dôvodov pri konkrétnych právnych riešeníach preto vždy odporúčame konzultácie. I keď je bulletin Čarnogurský ULC PRO BONO zostavovaný s maximálnou starostlivosťou, advokátska kancelária Čarnogurský ULC nepreberá zodpovednosť za prípadné chyby či nepresnosti, ani za akékoľvek škody vzniknuté z aktivít konaných na základe informácií uvedených v tomto dokumente.

Obsah bulletinu Čarnogurský ULC PRO BONO nie je možné využívať pre účely zisku, ponúkať svojim klientom ako svoj vlastný alebo publikovať bez predchádzajúceho písomného súhlasu spoločnosti Čarnogurský ULC s.r.o. V prípade záujmu o ďalšie informácie alebo o poskytnutie individuálneho poradenstva či konzultácií nás neváhajte kontaktovať.

V prípade, že naďalej nechcete byť adresátom tejto služby, kontaktujte nás na e-mailovej adrese probono@ulclegal.com. Ďakujeme.

V prípade akýchkoľvek otázok kontaktujte, prosím, JUDr. Paulínu Ondrášikovú: ondrasikova@ulclegal.com alebo Mgr. Tomáša Škrinára: skrinar@ulclegal.com.

© Čarnogurský ULC, 2012